

Αριστερή Μεταρρύθμιση

Παράταξη Πανεπιστημιακών

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΠΟΣΔΕΠ

Αθήνα, Ιανουάριος 2011

1. Εισαγωγικά

Αποτελεί κοινή συνείδηση, για τους ειδικούς αλλά και για τους πολίτες, η διαπίστωση ότι στη χώρα μας η οργάνωση και λειτουργία της εκπαίδευσης και της έρευνας δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της εποχής. Στην Ελλάδα, έχει έρθει η ώρα για μια *συνολική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση*, η οποία θα συντονίσει την πορεία της χώρας με τον ενιαίο ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο, θα επενδύσει στη διαμόρφωση εγγράμματων και κριτικά σκεπτόμενων πολιτών, ανδρών και γυναικών, και ταυτόχρονα θα αποτελέσει πυλώνα υπέρβασης της τρέχουσας κρίσης.

Βεβαίως, τις τελευταίες δεκαετίες, έχουν γίνει σημαντικά βήματα προόδου. Η πρόοδος αυτή είχε και εξακολουθεί να έχει έντονα εξωγενή χαρακτηριστικά. Ακόμα και σήμερα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εισροή πόρων και τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι, την προηγούμενη δεκαετία, η τριτοβάθμια εκπαίδευση διευρύνθηκε, χωρίς σχεδιασμό, με αποτέλεσμα να υπάρξουν σοβαρές παρενέργειες. Η ανεξέλεγκτη πολλές φορές αύξηση των εισακτέων ή / και των μεταγραφόμενων φοιτητών/-τριών χωρίς αντίστοιχη αύξηση της χρηματοδότησης, των υποδομών και του ανθρώπινου δυναμικού οδήγησε σε «μαζική» παραγωγή εκπαιδευτικού έργου και υποβάθμιση της ποιότητάς του.

Η **αναδιοργάνωση** και η **ουσιαστική αναβάθμιση** της ανώτατης εκπαίδευσης στη χώρα μας, η αναγκαιότητα συμμετοχής των ελληνικών ΑΕΙ στον ευρωπαϊκό χώρο εκπαίδευσης - έρευνας, αποτελεί σημαντικό διακύβευμα για την κοινωνία και τους πολιτικούς φορείς που την εκφράζουν.

Ως παράταξη υποστηρίζουμε **βαθιές αλλαγές σε προοδευτική κατεύθυνση**, που στοχεύουν στην υπεράσπιση του δημόσιου συμφέροντος και της δημοκρατίας, με την ανασυγκρότηση του δημόσιου χώρου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πιστεύουμε ότι πανεπιστήμια και τεχνολογικά ιδρύματα υπάρχουν και λειτουργούν για την κοινωνία και όχι για τη συντεχνία. Αγωνιζόμαστε για να ανορθώσουμε και να ενισχύσουμε το κύρος της δημόσιας εκπαίδευσης, για να αναδείξουμε τις υπαρκτές δυνατότητές της. Αγωνιζόμαστε για ένα Ισχυρό Δημόσιο Αυτοδιοικούμενο Πανεπιστήμιο που θα λειτουργεί ως:

- *Κέντρο Μάθησης και Δημιουργίας Αξιών που θα παρέχει στους φοιτητές/-τριες του όλα εκείνα τα εφόδια ώστε να προετοιμάζει επιστήμονες-πολίτες με γνώσεις και δεξιότητες έτοιμους να συμβάλουν, μέσα από την προσπάθεια για προσωπική ευημερία, στην οικονομική, πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας.*
- *Κέντρο Παραγωγής νέας Γνώσης και Καινοτομίας στην υπηρεσία του κοινωνικού συνόλου.*

- ο Κέντρο Ελεύθερου Δημοκρατικού Διαλόγου, Κριτικής Σκέψης, Ελεύθερης Διακίνησης Ιδεών για μια Ανοιχτή και Δίκαιη Κοινωνία.

2. Τα συμπτώματα και οι αιτίες της εκπαιδευτικής κρίσης

Όπως επισημαίναμε ήδη στο προηγούμενο συνέδριο της ΠΟΣΔΕΠ, στην Ελλάδα δεν έχουμε καταφέρει ακόμα να διαμορφώσουμε ένα συνεκτικό τοπίο ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας. Οι όποιες προσπάθειες έγιναν δεν ήταν συγκλίνουσες ή/και δεν μπόρεσαν να υπερβούν παγιωμένες νοοτροπίες, καταστάσεις και αντιστάσεις. Τα σημάδια της κόπωσης, της κρίσης και της παρακμής είναι ήδη ορατά και οι αιτίες πολλές: το θολό έως και παρανοϊκό θεσμικό πλαίσιο, ο απίστευτος κατακερματισμός των δυνάμεων, η συστηματική υποχρηματοδότηση, ο ασφυκτικός και ανυπόφορος εναγκαλισμός από την κρατική γραφειοκρατία, είναι μερικοί μόνο από τους «εξωτερικούς» περιοριστικούς παράγοντες.

Οι αιτίες αυτές έχουν ως αποτέλεσμα να ακυρώνονται οι όποιες δυνατότητες συνεργασιών και συνεργιών, οι μεμονωμένοι φορείς ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας να στερούνται συχνά των απολύτως αναγκαίων μέσων και πόρων, να μη διαθέτουν το βαθμό ελευθερίας και ευελιξίας που είναι απαραίτητος για τη λειτουργία και την ανάπτυξή τους, να αναλώνονται «επί της διαδικασίας» και πολύ λιγότερο «επί της ουσίας», να συμπιέζουν διαφοροποιημένες ανάγκες σε ένα σύστημα κανόνων προκρούστειας ομοιομορφίας, να ωθούνται σε μια τερατώδη αλληλουχία από δυσλειτουργίες αλλά και στους κανόνες της «παράκαμψής» τους, που όλοι γνωρίζουν αλλά ποτέ δεν αναγνωρίζουν επισήμως.

Βασική παράμετρος της κρίσης είναι η *έλλειψη θεσμικής ανανέωσης του νομικού πλαισίου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης*. Στο εσωτερικό των ιδρυμάτων, οι αρχικές θετικές επιπτώσεις που είχε η ο νόμος 1268/82 έχουν εξαντλήσει τη δυναμική τους. Η κατάργηση της «έδρας» απελευθέρωσε δυνάμεις, αλλά σε πολλές περιπτώσεις αναπαράγονται νέου τύπου «μπλοκ ισχύος», που συντηρούν ανεπίτρεπτες σχέσεις εξουσίας και συναλλαγής. Οι συλλογικές διαδικασίες έχουν υποβαθμιστεί, επιμέρους ομάδες συμφερόντων αυτονομούνται, εσωστρέφεια και «αλληλεγγύη» διαβρώνουν τις αρχές της διαφάνειας και της αξιοκρατίας, οι τυπικοί ή άτυποι κανόνες που προσδιορίζουν την έννοια του ακαδημαϊκού ήθους έχουν χαλαρώσει. Με αποτέλεσμα, η ουσιαστική και τυπική αφοσίωση στην εκπαίδευση και την έρευνα να μην είναι πάντα δεδομένη, η μεγάλη ευθύνη που βαραίνει όσους έχουν ταχθεί να υπηρετήσουν θεμελιώδεις αξίες να υποχωρεί μπροστά στους ακαταμάχητους πειρασμούς της οικονομικής και πολιτικής αγοράς, η σιωπηλή πλειοψηφία με τη σιωπή της να διευκολύνει αν δεν ενθαρρύνει (μειοψηφικές έστω) εκτροπές που ανοίγουν την κερκόπορτα για τη διείσδυση (και σε ορισμένες περιπτώσεις κυριαρχία) αγοραίων, αδιαφανών και αντιδεοντολογικών συμπεριφορών «εντός των τειχών».

3. Η κυβερνητική πολιτική

Η σημερινή κυβέρνηση ανήλθε στην εξουσία υποσχόμενη, όπως και όλες οι προηγούμενες, την αύξηση των δαπανών για την παιδεία, και στην τριτοβάθμια (συνθήκη αναγκαία αλλά όχι και ικανή για την επίλυση πληθώρας προβλημάτων), περιέπεσε όμως στη δίνη της πρόσφατης οικονομικής κρίσης και όχι μόνο αθέτησε τις υποσχέσεις της, αλλά παραβίασε και τους συμφωνημένους 4ετείς προγραμματισμούς με τα ιδρύματα. Επέλεξε να ΜΗΝ επενδύσει στην παιδεία για την υπέρβαση της κρίσης, αλλά να την οδηγήσει σε

περαιτέρω οικονομική ασφυξία με τις περικοπές στους προϋπολογισμούς των ιδρυμάτων (που δεν μπορούν να καλύψουν ούτε τις μετακινήσεις σε εκλεκτορικά, σε συνέδρια, εκπαιδευτικές δραστηριότητες (αναλώσιμα εργαστηρίων, εκπαιδευτικές εκδρομές, εξοπλισμούς κλπ) και στη φοιτητική μέριμνα. Ταυτόχρονα η περαιτέρω επιβράδυνση των προκηρύξεων και διορισμών μελών ΔΕΠ, ΕΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ σε συνδυασμό με την περικοπή του αριθμού των συμβασιούχων καθηγητών δημιουργεί, πέρα από τα κοινωνικά προβλήματα, και προβλήματα υλοποίησης του προγράμματος σπουδών στα νέα Ιδρύματα και Τμήματα με μικρό αριθμό διδακτικού προσωπικού.

Ειδικότερα επισημαίνεται ότι σήμερα υπάρχουν περίπου 850 εκλεγμένοι αδιόριστοι συνάδελφοι και ότι υιοθετήθηκε και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση η εφαρμογή του κανόνα 1:5, παρά τις αρχικές δεσμεύσεις περί του αντιθέτου.

Αντίστοιχη μεταχείριση επιφυλάχθηκε και στην έρευνα: παρά το αναμφισβήτητο γεγονός της υποχρηματοδότησης στη χώρα μας (περίπου στο 30% του μέσου ευρωπαϊκού όρου) περικοπές (με πιο πρόσφατη αυτή των υποτροφιών του ΙΚΥ για διδάκτορες και μεταδιδάκτορες) και παλινωδίες στις προκηρύξεις των προγραμμάτων «Θαλής», «Ηράκλειτος», «Αρχιμήδης» έχουν πρακτικά μηδενίσει τη δημόσια χρηματοδότηση της έρευνας. Παρ' όλα αυτά η Κυβέρνηση με περίσσια υποκρισία αναρωτιέται γιατί τα ελληνικά Πανεπιστήμια δεν συγκαταλέγονται μεταξύ των καλύτερων Πανεπιστημίων του κόσμου.

Τέλος οι μισθοί μας παραμένουν στα γνωστά απαράδεκτα χαμηλά επίπεδα αφού το «ειδικό μισθολόγιό μας», σε αντίθεση με τις άλλες ειδικές κατηγορίες, παραμένει το ίδιο με εκείνο του 2004, ενώ με τις περικοπές επιδομάτων και δώρων φτάσαμε στο επίπεδο του 1997, έχοντας υποστεί μείωση της πραγματικής αγοραστικής δύναμης μεγαλύτερη του 30%. Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι να βρισκόμαστε σε χειρότερη μισθολογική σχέση σε σύγκριση με τον μέσο μισθωτό με αντίστοιχη εργασιακή εμπειρία, σε σχέση με τη πλειοψηφία των χωρών της ΕΕ, ενώ υστερούμε έναντι και των μέσων μισθών των εργαζομένων στις ΔΕΚΟ και σε ορισμένα Υπουργεία.

Παράλληλα, η κυβέρνηση και η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, ενδιαφερόμενες να αποτινάξουν από πάνω τους το οικονομικό βάρος που αντιπροσωπεύει για το κράτος η δημόσια τριτοβάθμια εκπαίδευση, επέδειξαν:

(α) **έλλειψη αυτοκριτικής** για τις σοβαρές ευθύνες της πολιτείας και των κομμάτων εξουσίας για τη σημερινή κατάσταση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση,

(β) τάση **απαξίωσης των πανεπιστημίων** και **συκοφάντησης των πανεπιστημιακών**: (κατηγορίες για νεποτισμό, αναξιοκρατία, αργομισθία, διασπάθιση δημοσίου χρήματος κ.ο.κ.), μέσα από υπαρκτά περιστατικά, που γενικεύονται αυθαίρετα, σαν να αφορούν το σύνολο της πανεπιστημιακής κοινότητας, χωρίς παράλληλα να γίνεται η παραμικρή μεία στα θετικά επιτεύγματα των ιδρυμάτων, τα οποία πρέπει να αποτελέσουν τη ραχοκοκαλιά της επικείμενης μεταρρύθμισης,

(γ) **αδιαφορία για τις μεταρρυθμιστικές προτάσεις των πιο ζωντανών δυνάμεων** στο ελληνικό πανεπιστήμιο, δημιουργώντας αμφιβολία για τις πραγματικές προθέσεις.

Στην πράξη, οι μεταρρυθμιστικές κορώνες της κυβέρνησης **δεν συνοδεύτηκαν από την ανάπτυξη ενός σοβαρού διαλόγου** με το ανθρώπινο δυναμικό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ούτε με το σύνολο της κοινωνίας, όχι τόσο για την **αναγκαιότητα** των αλλαγών που άλλωστε επιθυμεί η μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών, όσο για την

κατεύθυνση στην οποία πρέπει να κινηθούν οι αλλαγές αυτές. Το «κείμενο διαβούλευσης», που έπειτα από καθυστερήσεις και παλινωδίες, κατέθεσε η Υπουργός Παιδείας, είναι κατώτερο των περιστάσεων και δεν αποτελεί βάση συζήτησης, γιατί οι βασικές του επιλογές δεν υπηρετούν τους στόχους του δημόσιου πανεπιστημίου, όπως τους έχουμε συζητήσει νωρίτερα, ούτε αποτελούν λύσεις σε επιμέρους προβλήματα.

Απέναντι στη γενικευμένη εικόνα χρεοκοπίας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα μας που παρουσιάζει η κυβέρνηση και η πλειοψηφία των ΜΜΕ, ως ΑΡΜΕ θεωρούμε ότι στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης υπάρχουν μέτρια, καλύτερα αλλά και άριστα τμήματα και ιδρύματα (παλαιότερα και νεότερα), υπάρχουν ιδρύματα γνωστά κυρίως για το προσανατολισμό τους στην επαγγελματική εκπαίδευση αλλά και ιδρύματα (ή τμήματά τους) που διακρίνονται για το θεωρητικό υπόβαθρο της εκπαίδευσης που παρέχουν και για τις επιδόσεις τους στην επιστημονική (βασική ή/και εφαρμοσμένη) έρευνα.

Οφείλουμε επομένως, αξιοποιώντας αυτό τον πλούτο της διαφοροποίησης, **να εξασφαλίσουμε την ελάχιστη αποδεκτή ποιότητα στη βάση του συστήματος και να διαμορφώσουμε ένα νέο, μεγάλο χώρο ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας**, όπου θα μπορούν να συνυπάρξουν γενικώς καλά ιδρύματα, με διαφορετικά κατά περίπτωση χαρακτηριστικά (θεωρητικά, τεχνικά, επαγγελματικά). Επιπλέον, όπως κάθε διαφοροποιημένο σύστημα που θέλει να είναι μακροχρόνια ευσταθές και αυτοτροφοδοτούμενο, έτσι και το σύστημα της ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας έχει ανάγκη από φορείς (ή μονάδες τους) που λειτουργούν ως κορυφαίοι πόλοι «τροφοδότες» τόσο του ίδιου του συστήματος όσο και των άλλων συστημάτων (οικονομία, κοινωνία) που είναι αναλόγως διαφοροποιημένα.

Μεταρρύθμιση – Αυτοτέλεια με Λογοδοσία – Δημοκρατική Λειτουργία

Το τρίπτυχο αυτό εξακολουθεί, όπως και το 2009, να αποτελεί τους λειτουργικούς αξόνες που καθορίζουν τη προγραμματική δράση που η ΑΡΜΕ προτείνει και σήμερα στο σώμα, ώστε τα Δημόσια Πανεπιστήμια να μπορέσουν να πληρούν τον ρόλο τους ως Κέντρα Παραγωγής και Διάχυσης της Γνώσης, Κέντρα Ελεύθερου, Δημοκρατικού Διαλόγου και Κριτικής Σκέψης.

Όπως έχουμε επανειλημμένα υποστηρίξει, το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την ανώτατη εκπαίδευση στην Ελλάδα χρειάζεται **μεταρρύθμιση**. Το υπάρχον πλαίσιο που δημιουργήθηκε με τον νόμο 1268/82 και υπέστη πολλές αλλά εμβλαωματικού τύπου αλλαγές με την πάροδο του χρόνου, βοήθησε σημαντικά στην ανάπτυξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά έχει ολοκληρώσει τον κύκλο του.

Ως παράταξη, ζητάμε τη θεσμοθέτηση ενός **νέου λιτού νόμου-πλαισίου** που θα λαμβάνει υπ' όψιν όλα τα θετικά του υπάρχοντος, θα διορθώνει τα λάθη και τις παραλείψεις, και θα δίνει τη δυνατότητα στα ελληνικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης να λειτουργήσουν **διαφοροποιημένα και αποτελεσματικά** στον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας. Το θεσμικό πλαίσιο πρέπει όχι απλώς να επιτρέπει αλλά να **ενθαρρύνει** τα ιδρύματα να διαμορφώσουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στον εκπαιδευτικό και ερευνητικό προσανατολισμό τους, στον τρόπο διοίκησης και τις σχέσεις τους με το κοινωνικό περιβάλλον, μέσα από τις διατάξεις του εσωτερικού κανονισμού.

Έχουμε καταθέσει τις προτάσεις μας για τη μεταρρύθμιση της ανώτατης εκπαίδευσης, προσπαθώντας να συμβάλουμε εποικοδομητικά στη διαμόρφωση ενός **θεσμικού πλαισίου**

που να ανταποκρίνεται στον ευρύτερο ρόλο που καλούνται να παίξουν τα πανεπιστήμια στη σύγχρονη κοινωνία, και μιας **στρατηγικής μετάβασης** που να εγγυάται την υλοποίησή του. Καλούμε την κυβέρνηση να αντιληφθεί ότι οι απαιτούμενες αλλαγές πρέπει να γίνουν σε συνεργασία με την ακαδημαϊκή κοινότητα, χωρίς προσπάθειες επιβολής απαράδεκτων ρυθμίσεων.

Στη συνέχεια θα αναφερθούμε στις επιμέρους θέσεις μας σχετικά με τις βασικές θεματικές του συνεδρίου.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ – ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ – ΕΡΕΥΝΑ

Η απαίτηση για **αυτοδιοίκηση** των ιδρυμάτων ανωτάτης εκπαίδευσης, η οποία στην Ελλάδα είναι κατοχυρωμένη στο Σύνταγμα, πηγάζει από την ανάγκη **ακαδημαϊκής ελευθερίας** στην αναζήτηση της επιστημονικής αλήθειας. Το προνόμιο της ακαδημαϊκής ελευθερίας αντισταθμίζεται από την υποχρέωση τήρησης της **ακαδημαϊκής δεοντολογίας**. Καθώς το Πανεπιστήμιο αποκτά συνεχώς πιο κεντρικό ρόλο στις σύγχρονες κοινωνίες, με πολλαπλές διασυνδέσεις με την οικονομία, ενισχύεται η απαίτηση κοινωνικής **λογοδοσίας** εκ μέρους της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Για την ΑΡΜΕ, η εξασφάλιση της αυτοδιοίκησης και της λογοδοσίας των ιδρυμάτων επιτυγχάνεται ως εξής:

- Ανώτατο ακαδημαϊκό όργανο και όργανο διοίκησης του ιδρύματος παραμένει η **Σύγκλητος**.
- Οι **διαχειριστικές αρμοδιότητες της Συγκλήτου** πρέπει να μεταφερθούν σε αναβαθμισμένες υπηρεσίες του ιδρύματος, υπό την εποπτεία του **Πρυτανικού Συμβουλίου**.
- Παράλληλα με τη Σύγκλητο, λειτουργεί το **Συμβούλιο Κοινωνική Λογοδοσίας** του ιδρύματος με μέλη που προέρχονται τόσο από μέλη ΔΕΠ του ιδρύματος που εκλέγονται και δεν είναι μέλη της Συγκλήτου όσο και από εξωτερικά μέλη με κύρος που προτείνονται από τις Συγκλήτους. Έχει συμβουλευτικές αρμοδιότητες: Παρακολουθεί τις δραστηριότητες του ιδρύματος, συμβουλεύει για τη στρατηγική ανάπτυξης και δημοσιοποιεί την ετήσια έκθεσή του.
- Οι **Πρυτανικές Αρχές, και τα μονοπρόσωπα όργανα (Κοσμήτορας, Πρόεδρος)** εκλέγονται από την ακαδημαϊκή κοινότητα. Στην ψηφοφορία συμμετέχουν τα μέλη ΔΕΠ, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές, και οι εργαζόμενοι του ιδρύματος. Οι ψήφοι κάθε ομάδας πολλαπλασιάζονται με συντελεστή βαρύτητας και **σταθμίζονται** με το ποσοστό συμμετοχής των μελών της ομάδας στην εκλογική διαδικασία.

Ο τρόπος οργάνωσης των σπουδών πρέπει να προσφέρει **προγράμματα σπουδών** που να ανταποκρίνονται στα διεθνή πρότυπα και να αντιστοιχούν είτε σε αυτοτελή επιστημονικά αντικείμενα είτε σε διεπιστημονικά,– προγράμματα που διακρίνονται για το ισχυρό θεωρητικό υπόβαθρο, ή για τη σφαιρικότητα της διεπιστημονικής προσέγγισης και ταυτόχρονα για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που διευκολύνουν την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων.

- Τα **Τμήματα** πρέπει να παραμείνουν οι βασικές **ακαδημαϊκές μονάδες** σε ένα ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης, έχοντας την ευθύνη της προώθησης της εκπαίδευσης και της έρευνας στο συγκεκριμένο επιστημονικό αντικείμενο.
- Οι **Σχολές αποτελούνται από μικρό αριθμό συγγενικών τμημάτων** και πρέπει να αναβαθμιστούν, αναλαμβάνοντας την ευθύνη (α) για την καλύτερη αξιοποίηση των ανθρώπινων και υλικών πόρων των ιδρυμάτων, και (β) την οργάνωση διατμηματικών προγραμμάτων σπουδών και άλλων δραστηριοτήτων.

Για την ουσιαστική βελτίωση των προπτυχιακών σπουδών θεωρούμε ακόμη αναγκαία:

- τον καθορισμό του αριθμού των εισακτέων, με βάση προσδιορισμένα κριτήρια και σε συνεργασία με τα ΑΕΙ
- την αντικατάσταση των μεταγραφών από κοινωνικές παροχές, όπως δωρεάν στέγαση και σίτιση, ως βασικές προϋποθέσεις για τη βελτίωση των σπουδών, ειδικά στα περιφερειακά/ακριτικά πανεπιστήμια
- αλλαγές στο τρόπο διδασκαλίας και εξετάσεων, διεύρυνση της ποικιλίας των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και κατάργηση του αναχρονιστικού τρόπου καθορισμού της διδακτέας ύλης και της χρήσης ενός συγγράμματος

Σε ό,τι αφορά το **διδασκτικό-ερευνητικό προσωπικό των ΑΕΙ**, θεωρούμε ότι οι συνεχείς διαδικασίες κρίσης για εξέλιξη του ακαδημαϊκού προσωπικού εξυφαίνουν σχέσεις εξάρτησης προς τα υψηλόβαθμα μέλη ΔΕΠ. Συγχρόνως, διαφωνούμε με την ύπαρξη βαθμίδων ΔΕΠ με αποκλειστικά διδακτικό (και όχι και ερευνητικό) έργο. Ως παράταξη προτείνουμε:

- τη μείωση των βαθμίδων από 4 σε 3, με μονιμοποίηση στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή έπειτα από κλειστή κρίση
- τη σταδιακή κατάργηση των συμβασιούχων διδασκόντων με βάση το Π.Δ. 407 και τη θεσμοθέτηση θέσεων Ειδικού Διδακτικού Προσωπικού (π.χ. Μεταδιδάκτορες Ερευνητές) με συγκεκριμένη θητεία (2-3 χρόνια) μη ανανεώσιμη.

Η διαπίστωση για **υποχρηματοδότηση της έρευνας** (πρακτικά μη χρηματοδότηση) είναι καθολική και προτείνεται να αντιμετωπιστεί με:

- χρηματοδότηση ιδρυματικών προτάσεων έρευνας με στόχο την αριστεία σε συγκεκριμένα πεδία
- διάθεση κονδυλίων στα ιδρύματα για χρηματοδότηση των ΔΕΠ ανάλογα με το πεδίο έρευνας και την ποιότητα του ερευνητικού έργου (περιλαμβάνει και ταξίδια για συμμετοχή σε συνέδρια)
- προκήρυξη χρηματοδότησης της έρευνας με βάση τις εθνικές προτεραιότητες
- χρηματοδότηση Υποψηφίων Διδακτόρων (ΥΔ) και μεταδιδακτόρων (ΜΔ) για παροχή ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου
- αξιοποίηση των δυνατοτήτων των Ερευνητικών Κέντρων της χώρας στο πλαίσιο του ενιαίου χώρου Εκπαίδευσης και Έρευνας προωθώντας συνεργασίες σε ισότιμη βάση και καταργώντας όλα τα εμπόδια που υπάρχουν μέχρι σήμερα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ – ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Η **αξιολόγηση** των ιδρυμάτων και των ακαδημαϊκών μονάδων αποτελεί ουσιαστικό εργαλείο για τη συνεχή βελτίωσή τους. Τα Τμήματα και τα προγράμματα σπουδών **αξιολογούνται** υποχρεωτικά κατά τη διεθνή ακαδημαϊκή πρακτική από διεθνείς Επιτροπές Ειδικών. Στα πλαίσια της αξιολόγησης του Τμήματος αξιολογείται υποχρεωτικά και το διδακτικό προσωπικό των Τμημάτων, μόνιμο ή μη. Η αξιολόγηση πρέπει να γίνεται με γνώμονα ακαδημαϊκά κριτήρια και ποιοτικούς στόχους που θα έχουν τεθεί, και όχι αποκλειστικά με ποσοτικούς δείκτες. Η ίδρυση ακαδημαϊκών μονάδων (ΑΕΙ και ΤΕΙ) και τμημάτων σε όλη την Ελλάδα είχε ως αρχικό στόχο την μαζικοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης που ήταν και εξακολουθεί να είναι ένα ζητούμενο στην εποχή της κοινωνίας και της οικονομίας της γνώσης, ενώ παράλληλα εξυπηρετούσε την ανάγκη για συγκράτηση των φοιτητών/-τριών που σπούδαζαν σε Ιδρύματα του εξωτερικού αμφίβολης αξίας.

Η εισχώρηση και άλλων κριτηρίων (όπως ρουσφέτια πολιτικών, προσωπικές φιλοδοξίες ή διενέξεις ακαδημαϊκών κλπ) και η πλημμυρής προετοιμασία τους, και στη συνέχεια ουσιαστική τους στήριξη από πλευράς του Υπουργείου Παιδείας, δημιούργησε τεράστια προβλήματα στην ποιότητα και την οργάνωση της ανώτατης εκπαίδευσης. Αυτό πρέπει να διορθωθεί μέσω μιας **εθνικής αξιολόγησης** όλων των Τμημάτων, ανεξαρτήτως χωροθέτησής τους, τα αποτελέσματα της οποίας θα οδηγήσουν στη συγχώνευση ή τη σταδιακή κατάργηση Τμημάτων που δεν ανταποκρίνονται στις διεθνώς αποδεκτές ακαδημαϊκές προδιαγραφές και τη μετακίνηση ή συγχώνευση Τμημάτων για να επιτευχθούν καλύτερα ακαδημαϊκά αποτελέσματα.

Η διαδικασία αυτή θα δημιουργήσει προβλήματα σε ό,τι αφορά το διδακτικό-ερευνητικό προσωπικό των εν λόγω Τμημάτων. Η διαδικασία ενσωμάτωσής τους σε άλλα Τμήματα θα πρέπει να μελετηθεί ώστε να εξασφαλίζει την μέγιστη δυνατή ακαδημαϊκή αποδοχή τους από τα Τμήματα στα οποία θα μετακινηθούν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ – ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΑ ΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΩΝ

Για να αντιμετωπιστούν με διαφάνεια οι πραγματικές ανάγκες των ιδρυμάτων σε προσωπικό και πιστώσεις, αλλά και για τη διευκόλυνση της διαχείρισης των εγκεκριμένων πιστώσεων από τα ΑΕΙ, προτείνονται:

- Οι πιστώσεις για νέες θέσεις προσωπικού κάθε είδους θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τον αριθμό των υπηρετούντων (ΔΕΠ, ΕΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ, Διοικητικό προσωπικό) ανάλογα με τον εκπαιδευτικό φόρτο και τη φύση του τμήματος (κατευθύνσεις, μεταπτυχιακά, διατμηματικά προγράμματα σπουδών, διακρατικά προγράμματα, εργαστήρια, άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες), τον αριθμό και την χωροθέτηση των διοικητικών μονάδων (Τμήματα, Σχολές).

Η χορήγηση της συνολικής χρηματοδότησης στα ιδρύματα προτείνουμε να γίνεται:

- με βάση τον αριθμό των ενεργών φοιτητών, σταθμισμένο για τα διάφορα πεδία, αλλά και όγκο των εκπαιδευτικών και άλλων δραστηριοτήτων του Ιδρύματος

- ο με βάση ειδικές ανάγκες του ιδρύματος σε κτιριακές εγκαταστάσεις λαμβάνοντας υπόψη το ιδιοκτησιακό καθεστώς, την επάρκεια και την κατάσταση των υφιστάμενων χώρων, την επάρκεια και την ποιότητα του εξοπλισμού, τις ανάγκες για νέες κτιριακές ή ερευνητικές υποδομές
- ο τη χωροθέτηση του ιδρύματος
- ο την ύπαρξη ακίνητης περιουσίας και άλλων πόρων από δωρεές κλπ
- ο την αξιολόγηση του ιδρύματος (είτε ως επιβράβευση αριστείας, είτε ως ενίσχυση για την κάλυψη αδυναμιών που δεν οφείλονται στο ίδρυμα).

Στις δαπάνες αυτές εντάσσονται όλες οι δαπάνες που αφορούν τη στήριξη των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών καθώς και η παροχή των υποτροφιών στους φοιτητές/-τριες με βάση διαδικασίες που ορίζονται από το Πανεπιστήμιο.

Προτείνεται η ίδρυση **δύο Ειδικών Λογαριασμών** για την οικονομική διαχείριση με στόχο την απελευθέρωση των οικονομικών των πανεπιστημίων από το δημόσιο λογιστικό:

- του **Ειδικού Λογαριασμού Δαπανών Λειτουργίας** για τη διαχείριση του Τακτικού Προϋπολογισμού και των δαπανών μικρών έργων συντήρησης του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων,
- του **Ειδικού Λογαριασμού Έρευνας και Ανάπτυξης**, που αποδέχεται πόρους και εκτελεί δαπάνες που χρηματοδοτούνται από οποιαδήποτε άλλη πηγή.

Σε ό,τι αφορά τα οικονομικά του κλάδου μας, σταθερό αίτημα της ΑΡΜΕ αποτελεί, η **δημιουργία ενός νέου μισθολογίου που άμεσα θα ενσωματώσει όλα τα επιδόματα χωρίς περικοπές**, ενώ σταδιακά θα ευθυγραμμιστεί με τις αμοιβές των λειτουργών, όπως οι δικαστικοί.

ΛΥΚΕΙΟ – ΠΡΟΣΒΑΣΗ

Το **σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και ο ρόλος του Λυκείου** αποτελεί μείζον στρατηγικό ζήτημα για κάθε εκπαιδευτικό σύστημα και προφανώς για κάθε απόπειρα εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Το ισχύον σύστημα εισαγωγικών εξετάσεων, με ισχυρό άλλοθι την αντικειμενικότητα και τη διαφάνεια, λειτουργεί ως εξοντωτικός μηχανισμός αποστήθισης, τροφοδοτεί ένα τερατώδη μηχανισμό παραπαιδείας, καταστρέφει το Λύκειο και ακυρώνει κάθε δυνατότητα να υπάρχει ένα ικανοποιητικό επίπεδο μόρφωσης, ως αναγκαίο προαπαιτούμενο για τους νέους που διεκδικούν την εισαγωγή τους στα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης. Αντιθέτως, εξοικειώνει τα νέα παιδιά με μεθόδους που επηρεάζουν αρνητικά τη λειτουργία των ΑΕΙ, ενώ οδηγεί σε πολλές περιπτώσεις σε σπουδές που δεν τις έχουν επιλέξει γεγονός που οδηγεί στην αδιαφορία γι' αυτές, σε «αιώνιους» φοιτητές, σε εγκατάλειψη των προσπαθειών.

Από την άλλη πλευρά, η πλήρης αυτοτέλεια του Λυκείου, η προσήλωσή του στην έννοια της εγκύκλιας γνώσης, η ουσιαστική αναβάθμισή του προϋποθέτει την πλήρη απεξάρτησή του από οποιοδήποτε σύστημα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ακόμα περισσότερο, θα έπρεπε να συνεπάγεται, για τους αποφοίτους του Λυκείου, την ελεύθερη πρόσβασή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

- Στο βαθμό που οι εισαγωγικές εξετάσεις (της όποιας μορφής) παραμένουν αναγκαίες, τουλάχιστον για τα εκάστοτε Τμήματα «υψηλής ζήτησης», το ζήτημα αυτό πρέπει να αντιμετωπιστεί από την πολιτεία και τα πανεπιστήμια, ως δοκιμασία επιλογής «μετά το Λύκειο».
- Τα Τμήματα, οι Σχολές και τα Ιδρύματα θα πρέπει να έχουν βαρύνοντα λόγο τόσο στον αριθμό των φοιτητών/-τριών που καλούνται να εκπαιδεύσουν (τεκμηριώνοντάς το με τις υποδομές και το ανθρώπινο δυναμικό που διαθέτουν) όσο και στα κριτήρια εισαγωγής (γνωστικά αντικείμενα, βαθμό δυσκολίας, επιπλέον απαιτήσεις κ.λπ.).
- Οι υπάρχουσες υποδομές και επιστημολογικά ζητήματα συνάφειας ή μη / οριοθέτησης των Τμημάτων που αποτελούν σήμερα τις Σχολές καθιστούν αδύνατη τη γενικευμένη εισαγωγή των φοιτητών/-τριών αντί για Τμήματα σε Σχολές.

ΜΕΤΑΛΥΚΕΙΑΚΗ – ΠΡΟΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΖΩΝΗ – ΚΟΛΕΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Θα πρέπει η Κυβέρνηση να ξεκαθαρίσει επιτέλους το τοπίο σε ό,τι αφορά το σύνολο της μεταλυκειακής εκπαίδευσης προς όφελος των νέων και της κοινωνίας γενικότερα δημιουργώντας αξιόπιστες και δομές που θα επιτρέψουν σε όσους δεν επιθυμούν ή δεν μπορούν να φοιτήσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση να γνωρίζουν τις εναλλακτικές διαδρομές που μπορούν να ακολουθήσουν για να αποκτήσουν επαγγελματικές δεξιότητες στον τομέα που επιθυμούν. Ταυτόχρονα θα μειώσει τη μαζικοποίηση των σπουδών γεγονός που έχει υποβαθμίσει την ποιότητά τους.

Η τακτοποίηση αυτή απαιτεί μεταξύ των άλλων:

- διακριτές σπουδές μεταξύ των διαφορετικών φορέων εκπαίδευσης (μεταλυκειακής και ανώτατης). Οι πιστωτικές μονάδες που χρησιμοποιούνται για τη διευκόλυνση της κινητικότητας των φοιτητών μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο εσωτερικό της ΕΕ και στο κόσμο ολόκληρο δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν ως «πέρασμα» μεταξύ αυτών των δύο διακριτών επιπέδων εκπαίδευσης
- διακριτά επαγγελματικά δικαιώματα για διαφορετικές σπουδές σε διάρκεια και επίπεδο

Υπογραμμίζουμε ότι η σημαντική αυτή για την κοινωνία μας ρύθμιση δεν μπορεί να γίνει ισοπεδωτικά ως προς τα ΑΕΙ όπου το ελάχιστο προσόν διορισμού είναι το διδακτορικό και επιστημονικές δημοσιεύσεις όπου απαραίτητο στοιχείο είναι η έρευνα, ενώ υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης ως προς το εκπαιδευτικό, ερευνητικό και κοινωνικό έργο (που ασφαλώς χρειάζονται βελτίωση), σε σχέση με «ιδρύματα» που λειτουργούν με απλούς πτυχιούχους ως διδάσκοντες, χωρίς υποχρεωτική έρευνα και μοναδική αξιολόγηση την επίτευξη ή όχι κέρδους.

ΘΕΣΜΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ

Η Ομοσπονδία εξαιτίας αμέλειας και αδράνειας των προηγούμενων διοικήσεων δεν έχει νομική υπόσταση και ποτέ το καταστατικό της δεν έχει κατατεθεί στο πρωτοδικείο ώστε να

είναι ένα αναγνωρισμένο δευτεροβάθμιο όργανο. Είναι για μας πρωταρχικής σημασίας η Ομοσπονδία των πανεπιστημιακών να αποκτήσει **νομική υπόσταση** και να μην παραμείνει μια απλή ένωση προσώπων (όπως η συνέλευση μιας πολυκατοικίας).

Επιπλέον πρέπει να υπάρχει **εισφορά** των μελών σε κανονική ετήσια βάση που θα συγκεντρώνεται από τις υπηρεσίες μισθοδοσίας των ιδρυμάτων μετά από πάγια εντολή του κάθε μέλους ΔΕΠ. Χωρίς την εξασφάλιση νόμιμων εισροών δεν θα μπορέσει να υπάρξει προγραμματισμός για σημαντικό έργο.

ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΩΝ και ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ της ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ & ΕΡΕΥΝΑΣ (ΚΕΜΑΤΕΕ)

Η ΑΡΜΕ εξακολουθεί σταθερά να στηρίζει την **ΟΜΟΦΩΝΗ** απόφαση της απερχόμενης ΔΕ της ΠΟΣΔΕΠ για ίδρυση του ΚΕΜΑΤΕΕ παρά τις παλινωδίες των άλλων παρατάξεων και το κύμα λασπολογίας που εξαπολύθηκε από ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ και ΔΗΠΑΚ με καθαρά εκλογικές σκοπιμότητες. Θεωρεί ότι σε συνδυασμό με την μετεξέλιξη της Ομοσπονδίας μπαίνει ένα τέλος σε μια περίοδο ερασιτεχνισμών και αναποτελεσματικής δράσης.

Η ΑΡΜΕ χωρίς ταλαντεύσεις πιστεύει ότι η λειτουργία του Κέντρου θα επιτρέψει στους φορείς ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας της χώρας να συνεργαστούν και να παράγουν – όπως οφείλουν και όπως απαιτούν τα μέλη μας– την τεκμηρίωση των θέσεών μας,, βάζοντας ένα τέλος σε αυθαίρετες αναλύσεις και σχεδιασμούς στα βασικά θέματα που απασχολούν τον κλάδο μας και την ελληνική κοινωνία γενικότερα.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΡΑΣΗ

Η ΑΡΜΕ τοποθετήθηκε άμεσα και με σαφήνεια απέναντι στο κείμενο διαβούλευσης που κατέθεσε η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας για τη μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης: είναι ένα κείμενο που δεν μπορεί να αποτελέσει βάση διαλόγου με την πανεπιστημιακή κοινότητα, επειδή οι βασικές λύσεις που προτείνονται στα ζητήματα διοίκησης, σπουδών, χρηματοδότησης και έρευνας στην τριτοβάθμια δεν μπορούν να οδηγήσουν στην αναβάθμιση του δημόσιου πανεπιστημίου που επιθυμούμε.

Δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε στη διοίκηση του Πανεπιστημίου από επιλεγμένο και όχι εκλεγμένο πρύτανη, στη κατάργηση των τμημάτων ως βασικών ακαδημαϊκών μονάδων, στην υποχρηματοδότηση των σπουδών και της έρευνας και στην ώθηση των Πανεπιστημίων να λειτουργούν με όρους αγοράς.

Η ΑΡΜΕ επιμένει στην **ανάγκη ουσιαστικού διαλόγου** με το σύνολο της πανεπιστημιακής κοινότητας και της κοινωνίας, και στη διεύρυνση των χρονικών ορίων εντός του οποίου αυτός διεξάγεται, για θέματα εξαιρετικά σύνθετα όπως ο χωροταξικός ανασχεδιασμός των ιδρυμάτων, η αναδιάρθρωση των γνωστικών αντικειμένων και των μηχανισμών λήψης αποφάσεων, και η διάκριση των ρυθμίσεων που πρέπει να διέπουν το σύνολο των πανεπιστημίων μέσω ενός λιτού νόμου-πλαισίου σε αντιδιαστολή με εκείνες που θα εναπόκεινται στους εσωτερικούς κανονισμούς.

Η ΠΟΣΔΕΠ πρέπει στο επόμενο διάστημα να επεξεργαστεί περαιτέρω και να δημοσιοποιήσει την **εναλλακτική πρόταση** των πανεπιστημιακών για τη μεταρρύθμιση που θα οδηγήσει στο δημόσιο πανεπιστήμιο του 21ου αιώνα, σε ένα πανεπιστήμιο κέντρο

παραγωγής και διάχυσης της γνώσης, κέντρο μάθησης και ανάπτυξης της κριτικής σκέψης, κέντρο ελεύθερου διαλόγου και δημοκρατίας.

Πρέπει ακόμη να επιμείνει, με όλους τους πρόσφορους τρόπους, να παρουσιάσει στην κοινωνία το έργο που επιτελεί η μεγάλη πλειοψηφία των συναδέλφων, σε εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες, και σε περιβάλλον γραφειοκρατικής και οικονομίας δυσανεξίας, αποκαθιστώντας την αξιοπρέπεια του κλάδου. Να εξηγήσει επίσης γιατί απορρίπτει τις μεταρρυθμιστικές προτάσεις της κυβέρνησης και ποιο όραμα έχει για το ελληνικό πανεπιστήμιο, τον παιδευτικό και κοινωνικό του ρόλο.

Εκφράζουμε την έντονη **διαμαρτυρία** μας για τη στάση της κυβέρνησης, που 6 μήνες μετά την ανεπίσημη και 3 μετά την επίσημη ανακοίνωση του κειμένου διαβούλευσης, και παρά τις διακηρύξεις περί διαλόγου, δεν έχει κάνει ένα βήμα στην κατεύθυνση ουσιαστικής συζήτησης με τους/τις πανεπιστημιακούς. Καλούμε το συνέδριο να εκφράσει τη διαμαρτυρία αυτή με την προκήρυξη 48ωρης απεργίας.

Η απεργία αυτή θα έχει το χαρακτήρα προειδοποιητικής, διότι εάν η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου και η κυβέρνηση επιμείνουν να φέρουν προς νομοθέτηση τις βασικές ρυθμίσεις που εισηγείται το κείμενο διαβούλευσης, και οι οποίες είναι σε αναντιστοιχία με τα χαρακτηριστικά του πανεπιστημίου που υπερασπιζόμαστε, η ΑΡΜΕ θα ζητήσει από την ηγεσία της ΠΟΣΔΕΠ να καλέσει τους/τις συναδέλφους να εκφράσουν δυναμικά και μαζικά την αντίθεσή τους.

14 Ιανουαρίου 2011